

O monografie Al. Th. Ionescu

Gratitudinea este o pasăre rară, mai ales în lumea culturală și literară. Când un scriitor moare, peste el nu se așează doar cei doi metri cubi de pământ, dar chiar tone de uitare.

Foto: ILIE VODĂIAN

Regretatul Al. Th. Ionescu, strălucit profesor și critic literar format la marea școală a *Echinox*-ului clujean are măcar norocul postum de a avea un discipol generos și recunoscător. Este vorba de Leonid Dragomir, fost elev de-al lui Al. Th., care îi dedică periodic pagini în revista *Argeș*, iar recent și volumul *Al. Th. Ionescu, un om care te obliga să gândești* (Cartea Românească, 2017).

Cartea este o evocare a personalității lui Al. Th. Ionescu în texte mai lungi sau mai lapidare, concepute de Leonid Dragomir ca un dialog cu cele șase cărți ale criticului și profesorului: trei antume și trei postume. Structura volumului este cât se poate de edificatoare înșirând doar titlurile capitolelor: *Citindu-l pe Al. Th. Ionescu, Recitindu-l pe Al.*

Th. Ionescu, Antologie (din cele șase cărți; n. DAD), *Referințe asupra omului și criticului literar*, *Repere biografice și bibliografice*. Altfel zis, în fond, cartea reprezintă o adevărată monografie, aproape exhaustivă, ceea ce criticul Al. Th. Ionescu o merita din plin și, încă o dată, în posteritatea lui, a avut noroc că un fost elev de-al său se preocupă să-i mențină în actualitate viața și opera. Cuvintele alese pentru ultima copertă spun totul: „Al. Th. Ionescu era în primul rând un om care te obliga să gândești. Aceasta, pentru că el însuși gândea, căuta, nu avea soluțiile pregătite dinainte. Conversațiile cu el erau o continuă provocare în care puneă tot: farmec personal, ironie, umor și, bineînțeles, o uriașă inteligență ce-și permitea uneori luxul unor sofisme, tocmai din dorința de a se dăru. Ca interlocutor te simțea provocat să-i răspunzi pe măsură așa că, în cazul meu cel puțin, discuțiile cu el se prelungeau mult după ce ne despărțeam”.

Lansarea cărții la Biblioteca Județeană și la Centrul de Cultură și Arte Curtea de Argeș

Luni, 12 februarie 2018 a avut loc la Biblioteca “Dinicu Golescu” din Pitești lansarea cărții lui Leonid Dragomir, *Al. Th. Ionescu. Un om care te obliga să gândești*. Evenimentul a prilejuit celor prezenți evocarea personalității și operei criticului literar dispărut în plină putere creatoare. Pe 28 martie 2018 se vor împlini 9 ani de la moartea lui Al. Th. Ionescu, când abia împlinise 59 de ani.

Au luat cuvântul Denisa Popescu, gazdă, criticul literar Nicolae Oprea, coleg la revista *Echinox* în anii studenției clujene și după 1990

la revista *Calende*, poetul Mircea Bârsilă și autorul. Discursurile lor au punctat etapele vieții lui Al. Th. Ionescu, anumite întâmplări, precum și evaluări ale operei sale. Leonid Dragomir a insistat pe ideea necesității unui maestru pentru cei care vor să se dedice culturii umaniste.

Dintre cei prezenți în sală au vorbit scriitorii câmpulungeni Sorin Durdun și Liviu Mățăoanu, cărora Al. Th. Ionescu le-a fost mentor, încurajându-le și îndrumându-le începuturile literare. În final au mai rostit scurte discursuri profesorul, traducătorul și scriitorul Radu Gabriel Pîrnu și poetul Florian Silișteanu, ambii prieteni ai lui Al. Th. Ionescu.

Atmosfera a fost caldă, marcată de nostalgie, dar și de recunoașterea obiectivă a valorii operei critice, jurnalistice și didactice a lui Al. Th. Ionescu. Toate sunt indicii clare că nu a fost uitat ci este încă prezent în sufletele multora dintre cei care l-au iubit și l-au prețuit.

*

Miercuri 14 februarie (chiar ziua de naștere în 1950 a lui Al. Th. Ionescu) a avut loc lansarea cărții lui Leonid Dragomir și la Centru de cultură și arte din Curtea de Argeș, cu „alte glasuri și alte încăperi”. În orașul în care a fost o viață profesor Al. Th. Ionescu, acesta a fost evocat de academicianul Gheorghe Păun, Dumitru Augustin Doman și profesorii Daniel Dejanu, Elena Șerbănescu, Aurelia Corbeanu și Constantin Voiculescu, foști colegi de cancelarie. Totodată a fost elogiat Leonid Dragomir pentru gratitudinea arătată pentru fostul său profesor și mentor, dar și pentru structura interesantă a cărții și pentru știința sintetizării vieții și operei lui Al. Th. Ionescu.

Eveniment cultural Mistere de București

Un București în declin. Cu locuri dezolante, imobile-n ruină. Cu crime în mister și-un killer ca Dracula. Un detectiv și-un polițist în problemă prinși. O-mpreunare-ntre realitate și mit, gotic și contemporan. Roman actual de serie neagră. “Nocturnă cu vampir”. Parcă o parabolă, scrisă popular. Combinație creată să placă oricui. Al ei autor, așa declarând și accentuând...

Stelian Tănase e numele lui. Condeier știut, presar cunoscut. Politician în postdecembrism. Aflat în Pitești, zilele trecute. La biblioteca din Centru, pentru lansare, discuții, autografe. Alături de pe masă și un alt volum, chiar binevenit. Intitulat, potrivit, “Dinastia”. Despre regii țării, firește. Întocmit cu teleasta însoțitoare, Vijulie Elena. Omul a prezentat cărțile pe scurt. Fără vorbă lungă. Doar cât să apară curiozitatea și lumea să cumpere marfa. Îmboldind la lectură intens. Traducătoarea americană Jean Harris, c-un piteștean de fel măritată, a vorbit și ea, în românește, despre “Vampir”, pozitiv. Amfitrionii locali, Denisa Popescu-Martin, Octavian Mihail Sachelarie, de asemeni. Public de toate vârstele. De la liceeni, la capete ninse de ani. Interes vizibil și mărturisit. În final, promisiune a invitatului, pentru Florar: revenirea c-o noutate. Narațiune politică din zilele noastre. Poate-om lectura și om recenza de s-o merita...

ADRIAN SIMEANU

Carte nouă

IOAN GROȘAN – *Lumea ca literatură* (Polirom, 2017)

Încep cu o mărturisire. Primesc două cărți în medie pe zi. Le răsfoiesc imediat ce le primesc, apoi citesc unele dintre ele, la diferite intervale, unele la luni sau ani după primire, iar pe altele – din motive de timp - fatalmente deloc. Ei bine, acum am primit volumul lui Ioan Groșan *Lumea ca literatură. Alte amintiri* (Polirom, 2017) și l-am citit în primele două ore după ce l-am luat de la poștă. Și asta pentru că avem de-a face cu o carte cu adevărat savuroasă, fiind o continuare a *Lumii ca literatură*, apărută în 2014.

Sunt aici *momentele și schițele* lui Groșan, dar unele cu personaje reale, de la cele din copilăria autorului și până la cele prezente în spațiul public în zilele noastre. Iată atmosfera de la restaurantul scriitorilor din anii 80: „Tudor George tocmai îi strigase peste mese (lui Eugen Jebeleanu, n.m.): „Maestre, ești cel mai mare poet italian din România!” (aluzie transparentă la premiul Taormina, pe care-l luase nu mai știu când autorul *Surâsului Hiroshime*). Leul începuse să mârâie ceva, dar se potolise, căci Tudor George, condescendent, mai strigase o dată: „Să trăiască nea Jebe, că ne trebe!”, după care, inevitabil și invariabil, urmase: „Să trăiască și Uniunea Sovietică, că ne deretică!”

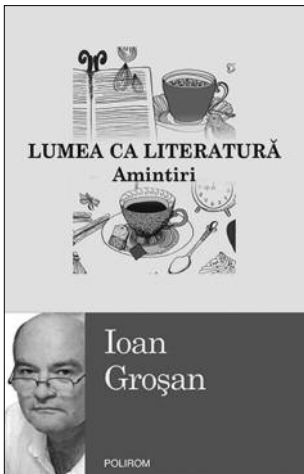
Ironia și umorul sunt spumoase, Ioan Groșan fiind un maestru al genului satiric: aflăm cum erau pițipoancele anilor 80 din *Concursul de Miss „Muncă, tinerețe, frumusețe, Costinești 1988*, concurs la care autorul a fost în juriu; colaborarea cu peripeții la revista pentru adulți „Hustler”, o farsă făcută lui Eugen Barbu (de-un umor nebun), povestiri erotice din socialism etc.

MARIA CHIRTOACĂ - *O dragoste fără hotare* - vol. al II-lea – *Poezie și onoare* (Editura Gimax)

Poeta de la Câmpulung, este neobosită când vine vorba să omagieze melegurile muscelene. O face și în volumul acesta. În peste 420 de pagini, poeta dedică texte mai tuturor personalităților de ieri și de azi originare din Muscel: pictori, scriitori, muzicieni, eroi ai neamului, politicieni, artiști, preoți...

Iată un poem dedicat dramaturgului Alexandru Davila: „La teatru râzi,/La teatru plângi...//La teatru ești ca frunza-n vânt:/Te-nalți spre stele,/Sau te frângi/La cel mai nensemnat cuvânt.//Actorii-s veseli,/Ori sunt triști/Și-și poartă măștile mereu/Și bat din aripi/Tot mai greu/Și mor/În fiecare zi/Cum mor poezii-n poezii...” Fiecărui destinatar i se dedică un poem din sfera acestuia de activitate. Printre personalitățile astfel omagiate găsim: familiile Brătienilor, Arnăuțoilor, Goleștilor, apoi pe Mihail Diaconescu, Mircea Diaconu, Sorin Ilfoveanu, Petre Ionescu Muscel, Dinu Lipatti, Ion Mihalache, patriarhul Iustin Moiseescu, Tudor Mușatescu, Ion Pillat, Mihai Tican Rumano, Petre Țuțea, Horia Zilieru... Din lectura poeziilor rezultă că Maria Chirtoacă cunoaște viața și opera celor omagiați. De pildă, poezia dedicată lui Horia Zilieru se intitulează *Orfeu*, știut fiind că poetul ieșean originar din Racovița este un poet orfic etc.

Ca o concluzie: fericit un ținut cum e Muscelul care are un poet să-l omagieze prin reprezentanții săi de frunte. (DAD)

„Viclenia mistică a scrisului”

■ Îndeobște linguşitorul joacă pe cartea umilinţei. Dar poţi întâlni şi cite un specimen trufaş, care, linguşindu-te condescendent, are aerul că-ţi face o mare favoare.

■ Aşternându-ţi rînduri elogioase la picioare, linguşitorul nu e sincer nici cu tine, nici cu el însuşi. Pe faţă şi pe revers, acelaşi fiasco.

■ Accente polemice: „Vedeţi cite opţiuni aveţi? E atît de simplu! După ce veţi face unul sau altul din lucrurile astea, puteţi scuipa liniştiţi. Scuiatul vostru, îmblînzit de cultură, vă garantez, o să traverseze timpul. Pînă una-alta, tot scuipînd în sus, riscaţi să albiţi”. „În rest, pentru faptul că, în ţara asta, sunt singurul individ care a îndrăznit să aibă în vremi democratice o opţiune politică (*sic!*), după mine sunteţi liber, ca «jurnalist cultural», şi să mă trageţi pe roată” (Gabriel Liiceanu).

■ Scrii pentru a mărturisi ceea ce eşti, dar, în egală măsură, şi ceea ce nu eşti, umbra neantului pe care o proiectează fiinţa ta.

■ Revii la aceleaşi lucruri nu pentru că nu ar fi posibile altele, că nu ar fi dezirabilă o varietate a lor (lecturi, audiţii muzicale, plimbări pe aceleaşi puţine, foarte strînse trasee), ci pentru că ele sugerează, la modul abisal, timpul stagnant al cuvîntului scris, textul la care năzuieşti.

■ „Oricine poate scrie jurnal”, ar fi afirmat Alexandru Dragomir (sursa, de nu mă înşel, e Andrei Pleşu). Chiar aşa?

■ Dintr-un cîntec auzit la radio: „Norul portocaliu fără grabă/ parcă răspunde, parcă întreabă”.

■ „Rezistenţa la băutura se numără printre virtuţile zeilor. E drept că Odin, supremul, bea modest şi sucuri speciale cu forţă magică: miedul poeziilor. Îl şterpeleşte cu vicleşug de la fetele uriaşului Suttung, care-l păzesc. Aşa devine regele poeziilor, dar pentru băutura din izvorul lui Mimir, care acordă înţelepciunea, trebuie să renunţe la un ochi. Acest izvor ciudat din Nordul muntos constituie un pendant la copacul cunoaşterii; în repetate rînduri şi-n felurite imagini, mitul şi povestea descriu preţul pretins pentru cunoaştere. Ea acordă o putere uriaşă, dar monoculară, ciclopică. Nu putem să luăm nimic din natură fără o pierdere personală” (Ernst Jünger).

■ Puţinul confirmă plinătatea fiinţei, multul denunţă golurile ei.

■ Azi, o bucurie de şcolar care-şi face conştiincios temele îmi întăreşte convingerea că n-am avut maturitate. Totul continuă de *atunci*, de la vîrsta inepuizabilei prospeţimi, abordată cum o datorie.

■ „Este cea mai bătrînă vertebrată din lume! Rechinul de Groenlanda a fost descoperit recent de o echipă de cercetători, în apele reci ale Oceanului Atlantic. Conform datării cu radiocarbon, care are o precizie de 95%, prădătorul de 6 metri s-a născut în 1505. Asta îl face cea mai bătrînă vertebrată din lume. La vremea respectivă Henry al VIII-lea avea doar 14 ani, pe tronul Țării Româneşti domnea Radu cel Mare şi în Moldova Bogdan al II-lea cel Chior” (Click, 2017).

■ Am impresia că un adevărat prieten se cuvine să-ţi confirme prin fiinţa sa ceea ce ai şi să-ţi ofere ceva ce nu ai. În primul caz, prin similitudine cu tine, în al doilea caz, depăşindu-te într-o privinţă sau alta, insufliindu-ţi în felul acesta speranţa într-o identitate a ta ameliorată.

■ „Întotdeauna am fost încredinţat că dacă un singur minut am spune tot ce gîndim, societatea s-ar năru” (Sainte-Beuve).

■ O glorie care nu include suferinţa e una factice. Un veşmînt luxos, iar nu o entitate existenţială. Oare din pricina unei atari opinii mărturisea Rilke că nu are organ pentru Goethe?

■ Treci *dincolo* pas cu pas, ca şi cum ai întoarce foaia calendarului, ca şi cum ţi-ai consulta ceasul. Miracolul ultim se înfăptuieşte lent, inclusiv prin rutină, părelnică neatenţie, indolenţă.

■ „Noul calendar gregorian a fost imediat adoptat în ţările catolice. În schimb, ţările protestante s-au pus de-a curmezişul. Multe n-au adoptat reforma decît în veacul al XVIII-lea. Iar cele ortodoxe, încă şi mai tîrziu. De unde o serie întreagă de paradoxuri. Germania secolului al XVII-lea era împărţită în mici state, unele

catolice, altele protestante. Conform calendarului iulian, un călător ar fi putut ajunge la destinaţie înainte să fi plecat la drum! Shakespeare şi Cervantes au murit amîndoi pe 23 aprilie 1616 – spaniolul mai întîi, la Madrid, în mijlocul unei Spanii catolice, în sîmbăta din 23 aprilie 1616, după cum spune calendarul gregorian. Potrivit vechiului calendar iulian, englezul ar fi murit zece zile mai tîrziu, la Stratford-upon-Avon, în ţinutul Warwickshire, şi anume marţi, 23 aprilie 1616, adică abia pe 3 mai după calendarul gregorian” (Jean d’ Ormesson).

■ În genere oamenii exploatează slăbiciunile semenilor. Rareori postura lor de putere, dar cu cît folos!

■ Cum să coabiteze inteligenţa cu iubirea, cu durerea? Uneori e totuşi posibil (v. Nikolai Berdiaev).

■ Drum pietruit pînă acum cu o imensă oboseală. Dar nu mai mult decît un drum.

■ În ciuda neglijenţei tale impardonabile, în viaţă unele lucruri se raţionalizează de la sine. După o vreme îţi dai seama că au intrat în ordinea cuvenită, impulsionate parcă de un arbitru ocult.

■ „Domnul senator este Şerban Nicolae. Toată lumea îl cunoaşte ca urmare a iniţiativelor lui parlamentare, cum ar fi popularea cu cazinouri a, între altele, insulei Belina (ştie o lume ce e cu Belina asta), ca să devină rentabilă (*sic!*), mai ales că un coleg al său i-a pus gînd rău: cică nici n-ar exista! În acest caz, un cazinou ar face minuni, atît din punct de vedere existenţial, cît şi financiar. Senatorul melcilor a mai produs o gogomănie, pe care **România literară** a semnalat-o în premieră: i-a declarat pe luptătorii anticomunişti din munţi vinovaţi de a fi slăbit capacitatea de apărare a statului. Criticat din toate părţile, senatorul a recidivat furios şi cu o lipsă de bun-simţ care ne scuteşte a vorbi despre simţ istoric. Greşim: critica n-a venit chiar din toate părţile. O parte importantă s-a dovedit tăcută ca moartea: colegii de partid ai senatorului. Printre ei, intelectuali, istorici, sociologi, psihologi (mai ales de cuvîntul lor era absolută trebuinţă) şi alţi oameni de cultură ori cu funcţii în cultură” (**România literară**, 2017).

■ Unele lucruri le treci în scris pentru a ţi le reaminti, altele pentru a le uita.

■ Viclenia mistică a scrisului. Prea adesea, atunci cînd ai încheiat un episod al său, îţi dă simţămîntul că *totul* a fost spus, iar atunci cînd începi un alt episod al său, că *totul* rămîne încă de spus.

■ Obosit, cumplit de obosit de scris, astfel cum, la 5-6 ani, te simţei căznindu-te a desena cu creioane colorate, ore în şir...

■ Cărţile, cărţile de odinioară, pe care, răbdătoare în bunăvoinţa-i angelică, mi le tăia bunica.

■ „Nu voi fi făcut nimic pentru fericirea mea personală cîtă vreme nu mă voi fi obişnuit să fiu prost văzut în inima altora” (Stendhal).

■ Marcînd aniversarea unei autoare, o revistă a pus numărul 65 în loc de 60, gafă cu atît mai impardonabilă cu cît era vorba de o femeie. A. E.: „Dar această boacănă nu prezintă oare şi un avantaj? E o felicitare în avans, astfel încît nu va fi nevoie de repetarea ei peste un lustru”.

■ „Sute de oameni vin de la zeci de kilometri distanţă să vadă miracolul! Samarth Bangari, de 2 ani, este copilul care a fost adoptat de maimuţele din specia langur Hanuman. Primatele îi dau să mănînce şi îl răpesc ori de cite ori oamenii îl aduc înapoi în sat. Toată lumea este şocată de povestea ce pare desprinsă din romanul lui Rudyard Kipling (1865-1936), «**Cartea junglei**» (...) Unchiul copilului, Barama Reddy, susţine că e «foarte ciudată atracţia maimuţelor pentru Samarth». «Ori de cite ori îl duc în casă, maimuţele vin după el să îl ducă în sălbăcie. Cînd oamenii se apropie, cele 24 de maimuţe devin violente şi îi atacă pentru a-l proteja pe Samarth»” (Click, 2017).

■ Condiţia infernală pe care o poate căpăta un lucru care nu e nici simplu, nici complex, ci mediu.

■ Scrii doar pentru ca suferinţa ta să fie cunoscută de Celălalt? La rigoare aşa s-ar părea. Dar nu şi de tine însuţi, din proximitatea maximă?

■ „Urmărind cunoaşterea, filosofi au pierdut cel mai mare dar al creatorului: libertatea” (Lev Şestov).

■ „Magia vrea, în acelaşi timp, să se elibereze de cauze şi să aibă totuşi altele, care să-i aparţină numai ei” (Monseniorul Ghika).

■ Un text al tău care-ţi place iniţial te poate dezamăgi la recitare, cum o femeie care la un moment dat te înşeală.

■ După o zi „bună”, urmează îndeobşte o zi depresivă, cum umbra fidelă, inevitabilă a unui obiect luminat dintr-o parte.

■ „Într-o zi, Dickens s-a amuzat să joace într-o piesă de amatori şi a obţinut un succes atît de mare încît l-a uluit pînă şi pe celebrul actor Macready. Asta a fost pentru scriitor şi condamnarea lui la moarte, pentru că i-a dat ideea să-şi citească în public cărţile, şi oboseala l-a ucis. Lecturile lui se bucurau de un succes uriaş şi ispita de-a le îndesi era se pare irezistibilă” (Julien Green).

■ Indiferenţa mortificatoare cu care de-atîtea ori se măsoară, la întîlnirile lor pe stradă, semenii noştri. Nici măcar minima curiozitate, care e semnul primar al vitalităţii, n-o dovedesc, ceea ce cu siguranţă indică un declin. Pînă şi necuvîntătoarele din aceeaşi speţă, ajunse faţă-n faţă, se dovedesc mai receptive unele faţă de altele.

■ Marile bucurii sunt cele neaşteptate, deoarece aşteptarea consumă deja o bună parte din iradierea lor calorică.

■ Pe ce lume trăim. „Cîntăreaţa de origine egipteană Shaimaa Shyma Ahmed, de 25 de ani, va petrece următorii ani după gratii. Ea a fost condamnată la doi ani de închisoare din cauza videoclipului în care apare în ipostaze ce contravin moralităţii. Shyma mănîncă lasciv o banană pe care o unge în prealabil cu lapte. Tribunalul egiptean care a judecat-o a acuzat-o că instigă la adulter şi încalcă flagrant moralitatea publică. (...) Acesta este al doilea incident de acest gen din Egipt, după ce anul trecut, în luna noiembrie, o altă cîntăreaţă de origine libaneză a fost trimisă în judecată pentru că purta pe scenă pantofi cu tocuri” (Click, 2017).

■ Cînd o femeie începe să ţi se pară ridicolă, totul e pierdut. Vechea ta emoţie, strînsă cum un ghemotoc netrebnic de hirtie.

■ Imaginile care-ţi ies cîteodată de sub condei nu sunt decît un ritual al despărţirii. Nu-ţi dai seama de cine şi de ce te desparţi, din care motiv scrii în continuare.

■ Recitind rînduri pe care le-ai aşternut cu mulţi ani în urmă, uneori eşti satisfăcut, alteori stînjinit de faptul că te poţi regăsi neschimbat în ele. E ca şi cum te-ai trezi dintr-un vis lung şi extenuant, la capătul căruia ai rămas totuşi acelaşi.

■ „Sufletul nu crede niciodată nimic fără o imagine” (Aristotel).

■ Bucurie pe care n-o poţi recunoaşte uşor pe fundalul altei bucurii, cum o lumină pe lumină. Un necaz însă capătă un relief acuzat pe fondul altui necaz.

■ „Cuvintele care ne scapă, pe care nu ni le putem lua niciodată înapoi, care nu pot fi uitate niciodată – iată ce mă înspăimîntă în discuţii şi mă opreşte deseori să scot o vorbă” (Julien Green).

■ Confratele X scrie tot mai subtil despre texte tot mai puţin meritorii, nu le laudă ca atare – e un condei inteligent – dar – cum să zic? – e ca un cuceritor foc de artificii deasupra unui maidan părăsit, pe care nu-l poate admira nimeni.

■ „Un documentar relatează că ceasornicarii elveţieni au evoluat din păstorii cantoanelor izolate în munţi. Nu se ştie însă ce anume a declanşat, în secolele XVIII-XIX, trecerea de la coada vacii la ora exactă. Dacă s-ar fi petrecut şi în România o astfel de schimbare, *Badea Cârţan*, *Gigi Becali*, *Ghiţă Ciobanul* ar fi devenit prestigioase mărci de ceasuri” (**Dilema veche**, 2017).

■ Ai scris un text îndelung amînat, care te-a stors de vlagă. Te-ai simţit împăcat un moment, dar azi te întorci „la uneltele tale” cu senzaţia presantă că n-ai făcut nimic. Se vede că amînarea consumptivă îşi ia revanşa.

■ Se întîmplă cîteodată să încerci a vorbi cu lucrurile. Dar lucrurile continuă a vorbi între ele, nici nu te bagă-n seamă.

Am impresia
că un adevărat
prieten se
cuvine să-ţi
confirme prin
fiinţa sa ceea
ce ai şi să-ţi
ofere ceva ce
nu ai. În
primul caz,
prin
similitudine
cu tine, în al
doilea caz,
depăşindu-te
într-o privinţă
sau alta,
insufliindu-ţi
în felul acesta
speranţa
într-o
identitate a ta
ameliorată.

Nicolae Oprea

Nicolae Oprea

Cronica literară

Poetul în „Epocalipsa” (recapitulând la aniversare)

Rătăcind pe întortocheatele căi existențiale în „epoca de aur” (lucrând ca muncitor necalificat sau profesor suplinitor), Marian Drăghici a debutat editorial - cu întârzierea care marchează nefast destinul optzeciștilor din provincii - la 35 de ani (născut în 25 februarie 1953, în Osica se Sus, jud. Olt). *Despre arta poetică* (Ed. Cartea Românească, 1988) sugera prin titlu, cu detașare ironică, înclinația poetului către un discurs esențializat, arid metaforic, dar profund în substanța sa datorită combustibililor interioare comprimate în act. Postura meta-lirică maschează revolta cu dublu impact: de ordin moral și de ordin metafizic, sub semnul utopiei și al deziluzionării macerante. Angoasa existențială se conjugă cu neliniștea/tensiunea ființei poetice pe fondul unui

grupajului *Partida de biliard din pădurea rusească*. Revelațiile conștiinței poetice mature devin mai pregnante în relație cu tragismul unui eveniment biografic: suferința îndelungată și moartea femeii iubite. Pe fondul tăcerii absolute în plan scriptural, liricul stigmatizat rătăcește în labirintul memoriei afective, *cu exilații și morții* – cum se intitula semnificativ prima secțiune a volumului din 1995. Dar clipa revelației nu-l ocolește, fiindcă poemul ideal poate fi aproximat, într-un moment al reculegerii pioase, prin proiecție onirică. Iar *poemul visat* are o mare consistență textuală în, așa-spunând, viața din vis: „Ei bine, am visat – în somn instantaneu la ceas de seară – un poem / *dumnezeiesc*. Textul, scris pe aer cu litere cursive, aurii se derula / țeapăn, lent, implacabil, de sus în jos, dinspre cer spre pământ. / Senzația că acest text îmi aparține de-acum era pregnantă, copleșitoare / extatică. La trezire starea asta incomparabilă *s-a topit ca aburul*”. Drama ratării la nivel existențial e convertită în dramă spirituală și determină ieșirea din „haloul mistic” al primei vârste poetice pentru a se iniția în arta desăvârșirii. Experiența terestră (de)formatoare se esențializează și în funcție de reperele livești care se acordă cu resorturile intime ale inspirației. Călăuzele spirituale se numesc Beckett, Kafka sau Kavafis, a căror creație acutizează percepția neantului, a absurdului, a singurătății sau alienării și, în genere, a relației tragice dintre Moarte și Dragoste. *Negrul* expresionist, marcând absența luminii călăuzitoare, devine culoarea predilectă generatoare de atmosferă: vântul negru, femeia neagră, zidul negru, pâinea neagră, soarele negru etc. Simptomatic, în proiectul inițial, antologia autorului se denumea *Negresa – munca mortului la fosta sa viață*. Aerul pur de stepă eseniană fără sfârșit în care rătăcește subiectul liric ajuns la limita disperării constituie fondul decantării melancoliei și a pathosului conținut. *Omul negru* al lui Esenin are un corespondent feminin (precum moartea) în spațiul eterat al poeziei lui Marian Drăghici prin figura *Negresei*, redimensionată și însărcinată în versurile următoare cu funcția lucidității creatoare.

Începând cu ciclul poemelor ample din *Lunetistul* și *Lunetistul & cocoșul de tablă*, Marian Drăghici creează un spațiu mitopoetic cu totul original. Un spațiu care prinde contururi prin captarea vocilor interioare suprapuse. Depășind, la nivelul imaginarului, condiția exilaților – deși exilul interior oferă încă șansa refugiului izbăvitor – sau a „sufletelor moarte” gogoliene, poetul își redescoperă alteritatea simbolic-expresivă. Drama ratării care pulverizează identitatea e deviată într-o artă a dedublării. Eul poetic devine Ianus cu mai multe fețe, multiplicându-se în ipostaze alegorice legate ombilical de arhetip: bătrânul foxterrier Gustav Carl (cu trimitere parodică la teoreticianul inconștientului colectiv, C.G. Jung, discipolul lui Freud), motanul negru Garabet (aluzie la ochiul critic al lui G. Ibrăileanu, cu „ascendență armenească”) și Lunetistul însuși, cu referință autobiografică: „Nu voi muri la Paris/ într-o zi cu ploaie/.../înainte de a îmbătrâni aici/ ascultând mereu ploaia/ cu exilații și cu morții,/ susurul ei nocturn peste case revărsat/ peste tufa de baștină/ a bietului

lunetist.// Da, tufa originară cu flori și păsări/ cu clopote și biserici etc./ în fond tufa sub care mi-am îngropat/ la doi metri-n pământ/ într-o zi de noiembrie spre seară/ precum câinele Gustav osișoarele dragi/ casa nevasta și (pentru un timp)/ vocea interioară.” (*Lunetistul*). Întrupările simbolice ale poetului optzecist concurează cu personajele lirice ale lui Mircea Ivănescu, Lunetistul reprezentând, din altă perspectivă, anti-livrescă, echivalentul lui Mopete.

Printr-un sistem complicat al gândirii poetice, de proiecții în oglindă și dedublări, ființa lirică se vede pe sine dintr-un alt punct de vedere decât cel acreditat de privirea fizică. Iar eul profund ajunge să se confeseze aievea într-un zumzet de voci interioare contradictorii. Întrupările cu statut alegoric devin fascinante prin dubla lor natură, fantastică și materială. Lunetistul, de pildă, ar fi clarvăzătorul care vede dincolo de aparență, dar poate avea și existență concretă, de combatant necruțător din Balcani. La fel ca și bătrânul foxterrier, ipostaziat în reporter de război. „Câinele credincios” se poate substitui autorului („scrie *Ghidul supraviețuirii poetului*”), cum și motanul Garabet, cu deprinderi critice, subminează autoritatea auctorială (în *Caracal Sighișoara mea*). Acest joc al alternanțelor dintre concret și abstract sau dintre real și figurativ, într-un topos ideal unde efemerul se interferează cu eternul, devine marcă originală a liricii lui Marian Drăghici. Sub aparența unei dezordini retorice, poetul întreține, în reprezentări plastice ale realului, o serie de obsesii ordonatoare. Din haosul fanteziei rebele prinde contururi un spațiu liric autohton, *afrobalcanic* numit, în care sacrul coexistă cu profanul. Este un loc geometric unde acțiunea poetică face posibilă coabitarea: „prin care existența eternă pătrunde în existența efemeră”, cum enunță în poemul titular al volumului. Africa exotică, Lima cu rezonanțe sudamericane (în fapt, barul cu acest nume din București) sau Ierusalimul sacralității (din poemele alegorice cu amplă frazare *Caracal Sighișoara mea*, *Ukulele*, *Nimic decât poezia*) sunt localizate în perimetrul autohton, pe malurile Dâmboviței. E o localizare, desigur, spirituală, suprapusă realității, în genul *Africii de sub frunte* a lui Geo Dumitrescu, la modul formal. Un spațiu în care poetul trăiește bucuria de „a fi anonim”, refugiindu-se din cotidianul banalității agresive „în pura scrisului gratuitate”.

Ceea ce nu înseamnă închidere ermetică într-un spațiu steril, vidat de viață, în care ecourile prezentului să nu pătrundă. Fiindcă spiritul nu anulează materia. Printr-o glisare imperceptibilă de planuri – ce ține de logica secretă a organonului poetic –, idealul se confruntă, în mod necesar, cu realul. Ființa efemeră pare că se desprinde de umbra sa eternă (eternizată prin har) și se aventurează în realitatea ordinară. El descinde în *Epocalipsă* (cu propria invenție lexicală), epocă barbară, conturată apocaliptic, în care tronează întrupări pe măsură precum „btracianul ateu”, sângeros, sau „bufnița cu clopoței”. Obligat să subziste într-o societate sub semnul utopiei negre – personificată în „țața balcanică asexuată” –, el nu-și reține defel sarcasmul și ironia vizând imaginea *realității palpabile*, guvernată de religia „sforii”. Se conturează, carnavalesc, o lume a

cronici

scepticism funciar. În chip mărturisit, Marian Drăghici lucrează neconținut „asupra propriilor obsesii” în variante mereu refăcute cu umilință consimțită, dar și cu orgoliul artizanului care aspiră precum Mallarmé către *Le Grande Livre*. Decantarea obsesiilor creatoare întru realizarea cărții ideale se efectuează prin asumarea totală a misiunii *de viață/moarte*. Cartea-viață va fi productul iluminării sacrificiale și al revelației trăite în spațiul indefinit al întâlnirii cu îngerul inspirației.

Acest gen de poetică personală se conturează mai expresiv în *Partida de biliard din pădurea rusească* (Ed. Eminescu, 1995) și, mai cu seamă, în *Lunetistul* (Ed. Pontica, 1996) și *Lunetistul & cocoșul de tablă* (Ed. Cartea Românească (1996)), volume reiterativ-complementare. Fără să se grăbească defel, Marian Drăghici publică în 2001 antologia *HARRUM cartea ratării* (Ed. Vinea, postfață de Al. Cistelean), urmată de *Negresa* (Ed. Vinea, 2005) și *lumină, încet* (Ed. Tracus Arte, 2013). Între ele, își face loc antologia bilingvă *Licht langsam/ Lumină, încet* (Wieser Verlag, 2004, trad. Florica Madritsch Marin). După două decenii, revine la grupajul definitiv, republicând *Lunetistul & cocoșul de tablă* (Ed. Tracus Arte, 2016, postfață de Gabriel Nedelea), cu modificări care țin, mai degrabă, de „stilistica frazării”, cum mărturisește în *Argument/ dedicație*. Adaugă doar un poem evocator despre destinul tragic al lui Ion Stratan, *Caii de la biclă sau re-capitularea*, în care biografia poetilor prieteni se suprapune peste a generației optzeciste („am scris poezie sub teroare/ și nimeni nu ne poate lua asta/ și caii de la biclă”).

Transcrierea „poemului dumnezeiesc” devine o problemă de destin pentru autorul

intrigilor universale, lume cvasi-shopenhaueriană în care marele regizor e substituit de „bătrînul sforar”, iar eliminarea sacrului îi face pe oameni să se roage la „dumnezeul lor de sfoară”. Astfel *anonimul* confiscat de credința poetică, dar redus la tăcere („înghițirea scrisului în plină epocalipsă”), își poartă crucea prin această lume ca un misionar rătăcind calea spre Ierusalim.

Cum se vede, creatorul *Lunetistului* își transferă treptat biografia esențială în rama unui scenariu imagistic ce exploatează *marea temă a redempțiunii* (astfel afișată). Dar mântuirea nu e posibilă decât prin reasumarea *harului*. Într-o formă de *mimesis* disimulat, eul poetic îndeplinește funcția unui aparat de fotografiat îndreptat deopotrivă asupra realității „imitate”, dar și spre fenomenul inefabil și irepetabil al creației. Lentila ideală de fixare a imaginilor poetice este și a lunetei (instrumentul „lunetistului”), dar și a tonicului „păhăruț” (inimitabilă, această tandrețe a liricului față de obiectele cărora le acordă aura intimității prin diminutivare, cu implicit umor). Prin asemenea metodă a fotografierii, în registru aparent realist, anecdoticul e ridicat la rang de miracol. În *Lunetistul* este invocat în acest sens cazul călugăriței catolice care a pretins „nu numai că l-a văzut pe Christos, dar că l-a și fotografiat”. Sub atari auspicii, devine posibilă captarea nevăditului („formați-vă din timp ochiul / pentru a surprinde/înregistra chiar și invizibilul”- în enunț poetic) și, în genere, a miracolului existențial, cu ajutorul unui *discurs-hologramă* integrator: „Deci nu o carte de poezii,/ ci poezia, proza, fila de jurnal, plebeul/ articol de ziar, parafraza, citatul/ apoftegma, cântecelul,/ în același discurs-hologramă/ schițate suprapuse înșirate și / deșirate concentric la *punctul fix/ al lumii rotitoare://* autorul.” (*Nimic decât poezia, peștele mistic & madama lui Iov*).

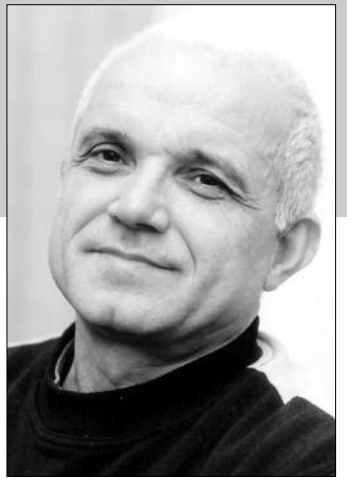
Deși nu-i sunt străine modalitățile postmodernismului – de la parodie până la intertextualitate –, Marian Drăghici este imun la mimetismul postmodernist: „Postmodernism bătrânios poate./ Desigur fatalitate./ Ce alt remediu la

absența receptării/ am putea imagina/ în afara antipaticei autoreferențialități/ goale dezabuzate/ ca madama-kistch a lui Iov”. El edifică, în consecință, un discurs mixt, aluvionar, pe temeiul încrengăturii expresive de tensiuni comprimate, stări obsesive, experiențe irepetabile, sugestii biblice, referințe livrești și autoreferințe. Ajunge astfel la un gen de poezie supralirică (dramatică, în esență), prin etajarea expresă a trei straturi formal-semantic pe care le-aș denumi: arheo-textul, textul-pivot și meta-textul. Arheo-textul reprezintă țesătura mai înainte încheiată de imagini, preluate și încorporate, uneori cu radicale modificări, în textul de bază. Textul-pivot provine dinspre vocea auctorială prezentă, simulând impersonalitatea, care dirijează și omogenizează discursul în întregul său. Ilustrativ este cazul poemului *Nimic decât poezia*, încorporând textul primar *Femeia lui Iov*. Nivelul meta-textual apare și el integrat în textura unificatoare. În *Addenda* antologiei din 2001 erau încorporate câteva poeme (*Motanul faustic*, *Pe urmele lui Harrum* ș.a.) care conțin deopotrivă comentariul lucid al propriei creații și glosele admirative despre creația poetilor afini. „Anonimul” care întruchiează vocea auctorială din textul-pivot se aseamănă întrucâtva cu M. Teste al lui Paul Valéry prin refuzul de a mai scrie (ani buni, după evenimentul tragic care-i marchează destinul). Dar asumându-și „doza de ratare conținută, consubstanțială destinului său”, el poartă mai degrabă masca unui Leonardo da Vinci valéryan, constructorul perfect, al dimensiunii universale.

Pentru Marian Drăghici, actul creator nu este unul pur cerebral sau, mai altfel spus, nu presupune subordonarea inspirației până la anulare. Fără „geniul inimii”, doar cu „suprastructură/doxă”, cum sublinia în *Harrum*, nu există poetică personală. În plus, predispoziția ludică este controlată prin simțul înscenării autentice, iar ambiguitatea slujește expresivității. Asemenea convingeri nutresc un discurs poetic baroc în forma sa, în care dramaticul coabitează cu epicul într-un gen de supraetajare lirică cu pecete originală.

Poemul de colecție

Liviu Ioan Stoiciu

Fuga dinlăuntru

Îi dezleagă misterul cum
îi dezlegai matala lui tata șireturile la
bocanci,
când venea înghețat acasă, beat,
blestemându-ți zilele: îi

dezleagă misterul trăgând o dușcă de vin roșu din
ulcica fără fund a sufletului
călăuzei, ce zici? Ce călăuză? Ai vedenii? Ce să

zic, necazurile curg și așa gârlă,
trebuie să o luăm din loc, să nu mai facem teoria
chibritului, suntem gata să
începem tămbălăul, numai... Numai

că sunt fantome tremurătoare printre noi care ies
imediat după dezlegarea
misterului cu lumânări aprinse în mâini și ne îmbată
turtă, îndemnându-ne: că să ne luminăm
pe dinlăuntru, să venim să
luăm cu încredere lumină de la ele, lumină, lumină.
Până

să ne reluăm drumul spre sud, să ciocnim
ulcica, „hai noroc” — bodogănind, nedespărțiți de
memoria
care spune că fuga, prin vocea bătrânilor,
„fuga nu va înceta niciodată, până la moartea ultimului
dintre noi”. Dar, oare, nu trebuia să pornim
spre vest, totuși? Sau poate
spre nord... Nu

reușesc să scape de senzația de frig.

Constantin Voinescu

Like gramatica

Șefa unui minister va fi remaniată

■ Citim, pe facebook, despre un *eveniment* cultural care *se va întâmpla*, la o anumită dată, în holul unei biblioteci. Altfel zis, citim despre *o întâmplare* care *se va întâmpla*, franțuzescul *événement* păstrându-și în limba română înțelesul de întâmplare importantă, fapt de mare însemnătate. Cam tot ce se întâmplă în jurul nostru a devenit *eveniment* – nu mai mergem la nuntă, la botez, la o lansare de carte, la un vernisaj, la o conferință, ci mergem la *un eveniment*. Mergem, de ce nu, dar cu condiția ca acel *eveniment să nu se întâmple*, ci, eventual, *să aibă loc*. Zice Rebreanu: Nu s-a mai vorbit toată ziua decât despre întâmplările grozave de ieri.

■ Sub o poză cu două distinse doamne și câteva sute de like-uri, cineva dă explicația: *Dragele* mele colege. Oricât de încântătoare și de bune colege ar fi doamnele respective, gramatica nu ne îngăduie să le spunem *drage*, ci *dragi*: femeie *dragă*/ femei *dragi*, formă corectă de plural (identică cu masculinul – oameni *dragi*), căreia îi atașăm articolul hotărât *-le*: *dragile! Drag* este adjectiv variabil, cu două terminații (de masculin și feminin: *drag/ dragă*) și trei forme flexionare (*drag/ dragă/ dragi*). Așadar, *dragile/ dragilor* noastre doamne, să ne iertați dacă, uneori, vă iubim nu tocmai corect gramatical! Zice Negruzzi: Îi erau dragi cărțile.

■ Limbajul administrativ are – probabil că și din rațiuni de precizie a comunicării – automatisme verbale încremenite (mai ales) în exprimările purtătorilor de cuvânt. De pildă, informările despre accidente rutiere parcă sunt făcute la strung: „*În timp ce se deplasa cu autoturismul proprietate personală pe raza localității Cutare, conducătorul auto, neadaptând viteza la condițiile meteo, a pierdut controlul volanului* etc., etc. *drept pentru care i s-a întocmit dosar penal sub aspectul săvârșirii infracțiunii de...*”. Examenul pentru admiterea în școlile de subofițeri și la Academia de Poliție cuprinde o severă și

bine-venită testare a cunoștințelor de limbă (nu doar română), *drept care*, cel puțin de la o vreme, absolvenții vorbesc și scriu mai corect. N-ar fi bine, în aceste condiții, ca ei înșiși să tragă pe dreapta șabloanele lingvistice, exprimările cu revizia tehnică de mult expirată? Zice Sadoveanu: Am săvârșit toate câte-mi fuseseră poruncite.

■ Aflăm – *pe surse*, desigur – că șefa unui minister *va fi remaniată* de către prim-ministru. Asta înseamnă că premierului nu-i este ceva pe plac în înfățișarea subordonatei sale, așa că îi va schimba, probabil, coafura, culoarea părului, nuanța rujului sau dimensiunea eșarfei. Primul sens din dicționar al termenului *remanea* (franțuzescul *remanier*) este a face modificări în organizarea unei instituții, în compoziția unui guvern, numai că doamna cu pricina nu este nici instituție, nici guvern, cum nu este nici mașină sau instalație, nici construcție sau material, conform celorlalte două sensuri, pentru a fi transformată parțial, după deteriorare, în vederea îmbunătățirii caracteristicilor funcționale. Așadar, numai un *guvern* poate fi *remaniat*, un ministru ba! Zice Arghezi: Ministrul ascultă cu ochii pe fereastră și cu o mână în buzunar.

■ *Oamenii legii* au reținut, după cercetări amănunțite, un pedofil *prolific*. De ce nu l-au reținut polițiștii, ci *oamenii legii*, nu e greu de înțeles, de vreme ce vacanțele ni le petrecem în *locații* exotice, nu în *locuri* exotice, iar aria ninsorilor *se focusează pe* zona montană, nu *se restrânge* acolo. *Prolific*, împrumutat de la francezi (*prolifique*), se referă la ființe care se înmulțesc foarte repede, sunt fecunde, se reproduc în număr mare, precum iepurii. Sensul termenului s-a extins, e drept, dar cu referire doar la creatori, pictori sau scriitori, în niciun caz la pedofili, care pot fi oricum, numai *prolifici* nu. Chopin, de pildă, este considerat drept unul dintre cei mai prolifici și influenți compozitori de muzică pentru pian.

Horia BĂDESCU - 75

***Iubește-mă cu
moartea-n
ochi!***

***Iubește-mă cu
ochii-n
moarte!***

***Se-aude
vremea
năruind
din veșnicia ei
o parte,***

***se-aude-n
goluri
înghețând
sămânța
stelelor,
departe.***

***Iubește-mă cu
moartea-n
ochi!***

***Iubește-mă cu
ochii-n
moarte!***

O iederă ca un fum

urcă-n cer,
ca un fum.
Tot cu palmele tale,
tot în sus,
tot un drum.
Unde jos? Unde sus?
Altul? Tu? Cineva?
Viața lui? Viața ta?
Undeva, altcândva!

Ziua de după

Nu cred că știu acum
mai mult decât am știut altădată ;
cu vârsta nu înțelepciunea crește
ci îndărătnicia !
Și nu fermecătoare flori vor răsări de-acum
din noduroasele rădăcini ale gândului,
nu neînfrânatele jocuri ale vântului,
plasa de aur țesută de mierle-n amurg
și scâncetul de noapte al apei
vor tropoti grăbite-n culcușul auzului,
ci măsura înceată a zilelor,
fierăstrăul bătrânului Cronos adulmecând
măduva oaselor
și nu străveziile, albe Pleiade,
nu castele Urse,
nu câinele toamnei, Orionul sălbatic,
se vor aprinde în purpura ochilor,
ci negrele stele-ale inexistenței.
Nu cred că știu acum
mai mult decât am știut altădată ;
măcieșul ducându-te de mână
în odăile verii,
imponerabila ta greutate
pe pieptul nisipului,
târgul topit în lumină
lingându-ne picioarele.
Cu ce se pornește la capătul lumii
dacă nu cu puterea
de-a te întoarce ?
E-adevărat,
cu vârsta nu înțelepciunea crește
ci îndărătnicia !

Mândru am vrut să fiu

și am fost singur;
pedeapsa pentru trufia leului
e pustia.
N-am vrut să văd
și am văzut;
pedeapsa pentru trufia orbului
e lumina.
Cât aur pentru înțelepți și tălmăcitori,
o, minunatul timp al înnoptării lor!
Am vrut să nu știu și am știut,
am vrut să uit și mi-am adus aminte;
pedeapsa pentru trufia gândului
e memoria.
O, fericiții, surăzătorii uituci,
moștenitorii împărăției!
Am vrut să iubesc
și am fost iubit;
pedeapsa pentru trufia iubirii
e iubirea.

*

Și iată va fi vânt și trupul tău va fi
albastrul unde ne-om înzăpezi.
Și iată Carul Mare va înstela mai sus
de sfârcul moliciunii și gura de Iisus.
Și iată va fi spaimă și lunecări vor fi
uitându-ne să trecem din noapte către zi,
un timp ce va să vină și nu va mai veni
și mâine va fi astăzi și nu-l vom întâlni.
Ar trebui să spunem ca toamna să coboare.
Ne-ar fi un timp căderea știută la picioare,
tu te-ai topi în frunze, eu până sub pământ;
ca sub o coapsă caldă te-ai răsuci sub vânt
și te-aș cuprinde-n brațe cu crengi și cu noroi
uitând că paradisul a început cu noi.

*

A fost cândva, demult, într-o vară,
ningea cu lumină, lăspături,
Dumnezeu adormise alături
într-un lan aurit de secară.
Apoi se făcuse de umbră amară,
de târziu se făcuse și de omături,
uitarea ne-ngropa pe de lături
într-un lan aurit de secară.
Amurgise amurgul de pară
pălită-n obrazul țărâni;
te-mbăiasem în lacrima pâinii
într-un lan aurit de secară.
Rai după rai ne fusese povară;
a fost cândva, demult, într-o vară.

Poate fusese amiaza aceea cosită,
poate mâinile mele căzute-n ispită
și-n tăcerile ce se cuminecă,
poate ne uitasem într-o altă duminică;
înfloreai ca o lacrimă, ca o răsură
sărutată de noapte pe gură,
erai de rășcoală și de furtună,
de apă de râu, de lumină de lună,
miroseai a iarbă, miroseai a pământ,
miroseai a ploaie și-a somnie de vânt,
a rai miroseai și-a gutuie,
a toamnă bătută pe suflăt în cuie,
a bărgan după viscol, a ger și a nea,
miroseai a inima mea,
a pâine dospită, a miere și-a ceară
a sudoare de inger și-a fiară
a păsări înecate în cer, a pustie,
miroseai a ce n-o să mai fie.

Și se făcuse lumea de tămâie
și trupurile ne ardeau de ger,
și ne rugam cărare să rămâie
pe unde urcă Dumnezeu la cer
și numai ceasurile să se-amâie
cu îndoita sângelei bătaie,
că lumea se făcuse de tămâie
și carnea se făcuse de văpaie.

Acord

Iubește-mă cu moartea-n ochi!
Iubește-mă cu ochii-n moarte!
Se-aude vremea năruind
din veșnicia ei o parte,

se-aude-n goluri înghețând
sămânța stelelor, departe.
Iubește-mă cu moartea-n ochi!
Iubește-mă cu ochii-n moarte!

Castă lumină

Castă lumină septembrie !
Soare bătrân,
ochiul lui scurs pe obrazul
serii.
Castă lumină septembrie !
Mirosul sălbatic al rugilor
înaintea brumei,
linia beată a trupului
în după-amiază.
Castă lumină septembrie
pe străzile Clujului !
Să te întorci pe vechile urme? Târziu !
Auzi plumbul cărunț șuierând,
fumeză țevile toamnei
la înălțimea pieptului !

Ne-apasa vremea, ne-ncovaie timpul,
ne dă prin oase iarba, încolțind ;
precum mistreții bălților pe grind
simțim mișcând în sânge anotimpul.
Dă-n toamnă lumea, se zbârcește clipa,
curg pieile luminii pe pământ,
în părul rar al cerului, pe rând,
mătreața stelelor se înfiripă.
Incet se subrezește schelăria,
cariul tăcerii roade dedesubt
și cu făina cursă ne-ntrerupt
își ghiftuiește moartea brutăria
adulmecând veciilor reversul.
Ne micșorăm sau crește universul ?

*

Ne facem cuib ca pasărea din cer
și ne iubim, carne vroind pre carne ;
din trupurile noastre care pier
trudim un semn, ca vremea să nu sfarme
ce-am dus în noi. Să nu pierim. Ne-nșală
lumina din sărace amintiri ;
din trunchiul putred, răsturnat de boală,
sămânța urcă alte-alcătuiuri.
Ce-a fost al undei nu se mai întoarce,
nici murmur, nici culoare, nici avânt ;
sub clipa care-ncet, încet ne toarce
ne scade umbra pururi pe pământ
și doar cuvântul ne rămâne fiu,
celui pierdut să-i dea conturul viu.

*

Nu pot nicicum pricepe limba voastră ;
auzul meu, cât aș voi să-ncerc,
nu poate prinde arta preamăiastră
cu care-n jurul cozii faceți cerc !
Iznoave, ifos, dulce morfoleală
cât vorbele nu costă mai nimic ;
sub poleita lor înghesuială
își fată munții sâmburul pitic.
Negoțul iezuitelor vocale
înalță cursul proștilor la preț ;
cum vrei din găunoasele pocale
să curgă altceva decât dispreț
pentru umilul verb prin care, greu,
un melc răspunde pân' la Dumnezeu?

*

A mai rămas ceva ne murdărit?
Irozii vorbeii joacă Vicleiemul ;
peste haznaua minților totemul
ninsorii tâmpe s-a întroienit.
Un timp fără de timp s-a-nstăpânit
în noima unei limbii fără de limbă;
un univers umflat de verb își plimbă
hidosul pântec către infinit.
Cum s-a făcut de încă n-am murit ?
Ce ne mai ține, Doamne, încă-n lume?
Nu ne-ajung mâinile să ne sugrume
și nu ne-am răs de noi pân' la sfârșit ?
Ne linge printre gratii Paradisul
și-n urmă crește greața și plictisul!

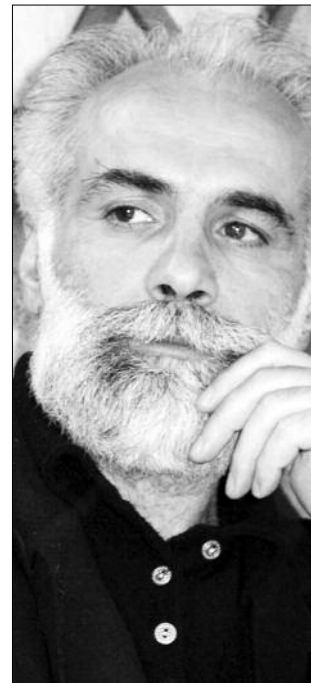
*

***Taci tot mai mult, ți-e tot mai greu să
zici.***

Dar ce să zici când nu mai ai cuvinte?
Privești-napoi și afli înainte,
măsoară-ți pașii, iarna e aici!
Un lung pustiu în care te implici,
o fără-de-aducere-aminte;
prins în oglinda care te presimte
măsoară-ți pașii, iarna e aici!
Nu-s viscoalele de demult și nici
nu-ți mai coboară Dumnezeu pe gură;
ți-e umbra tot mai fără de măsură,
măsoară-ți pașii, iarna e aici!
Sînt zilele din ce în ce mai mici.
Taci tot mai mult, ți-e tot mai greu să zici.

*

E timp lucrarea iernii s-o închei;
pe râu doar gheața lunii e rămasă.
Întoarce-te cu sufletul acasă!
Ajungă unei zile răul ei!
N-ai să mai stai nicicând printre acei
pe care zeii i-au chemat la masă;
te înfășoară vorbele în plasă.
Ajungă unei zile răul ei!
Nu vrei să mai dorești și nici să vrei,
nu mai știi ploile, nu mai smți vântul;
în mână ții pământul și cuvântul.
Ajungă unei zile răul ei!
Ajungă-ți vremea pentru alte chei!
E timp lucrarea iernii s-o închei.

un sentiment verde iarna

nu că poetul este un eutih al gratuității,
un ofician al ei.
nu că el spune o pasăre neagră cântă în
ceruri
iubirea mea.
nu că el crede ce spune.

dar pe o străduță cu gropi trece omul
cu pași mari ca împins de-un resort, de-o
furtună
ce-a izbucnit departe pe-un câmp gol.

o, câmpule de departe
câmpule gol

omul e o colivie prin care crește-un ram
bătut de vânt sub lună,
stă pasărea din om pe-un ram bătut de
vânt
dând din aripa întruna,
săraca pasăre singură acolo sub lună.

cât privește poetul,
după o noapte albă el scrie:
ceea ce persistă
este un sentiment verde iarna –
sentimentul de iarnă. și:
sunt fericit, Dumnezeu mi-a dat de lucru.
Dumnezeu, nu omul.

el scrie și chiar crede ce scrie,
colivia rămâne goală pe pământ,
rămâne ramul bătut de vânt,
rămâne noaptea cu lună
și pasărea aceea dând din aripi întruna
acolo sus.

ceva mai real decât neantul

poate că totuși există
ceva mai real decât neantul domnule
beckett
iubirea unei femei ce nu mai este
(moartea nu ne-a despărțit, nici uitarea)
și de care deodată ți se face dor, la modul
că
ai pleca de pe pământ,

ai pleca de pe pământ
dar încă nu e timpul.

destul să spui
poate-n curând am să-ți văd fața iubito
cum de-atâtea ori am privit moartea în
față
sau mă rog, din profil
în zilele cu dum-dum ale revoltei
flanând pe străzi
în speranța că am să te regăsesc,
da, am să te regăsesc
unde departe în seara de după moarte
lângă un foc mic de vreascuri, lângă izvor
absolut ferită de oameni,
absolut ferită de fiare,
numai cu licărul stelelor deasupra și în
mișcări
cu grația goliciunii originare.

am plecat, era timpul inconsistență tunătoare

am plecat, era timpul inconsistență
tunătoare
până și ușilor trântite cândva în urma
mea
le-am cerut iertare,
până și clopoțelului de la intrare

era
într-adevăr timpul:
o zi-nsorită, oarecare
cu flori de stepă pe masă.

un fel de căință mă încearcă acum (nu
regretul)
o căință melodioasă, îmbietoare
cum ai vedea când focuri dau pe mare
un ins mergând în stepă
să rădă singur,
să culeagă flori de stepă.

om cu fața întoarsă din bufniță în zi cu soare

în memoria lui Virgil Mazilescu

stau vodcile în tine claie
ca păpădiile între războaie
dar vino,
am mâncat zăpadă am răs mult
cu soarele prin geamuri sparte,
mâna care scrie acum
se va destinde, se va des-
cărna în moarte.

mielul paște iarba, iarba
clopoțelul său mai sună ce sună.

ba nu:
mielul paște iarba, iarba
umil, acesta e cuvântul,
clopoțelul său mai sună ce sună.

dar tu,
om cu fața întoarsă din bufniță în zi cu
soare
pentru somnul de veci
ai aprins distrat
lampa?

iapă roșie dobrogeană

a spus nu patului
și calcă atât de ușor
de parcă a spus nu morții,

de parcă moartea ar fi peste mare
și nu aici
în camera asta de 3/4
cu flori de stepă pe masă,

moartea
cu ochii săi violeți
lăsându-și pe umărul meu greutatea
de verde papagal bătrânicos,
făcându-și pe umărul meu veacul și
găinații
înainte de-a trece marea –

dacă un verde papagal bătrânicos
cu ochii săi violeți
este în stare să treacă marea.

matroană cu palmuiri

poate că vorbind prea de timpuriu despre
moarte
morții nici nu-i pasă, dar
am provocat viața, am ațâțat-o

și ea mă avu în felul ei focos
de matroană cu palmuiri
care m-au făcut să mă bâlbâi
și să roșesc:

să mă bâlbâi
și să roșesc.

n-aș avea nimic împotriva
să mă bâlbâi, da
să roșesc, da
mai ales acum că e iarnă și din criză de foc
am ajuns să dorm în același pat
cu eul meu lângă eul meu

cu eul meu mistic
lângă batracianul ateu.

destul confort ca să despic în patru
– o, lemn de foc lăuntric
o, rece lemn de foc –

firul celor spuse de un nebun de suferință
de un kafka agonic
doctorului ce refuza să-i dea morfină:
„ucideți-mă sau sunteți un criminal!”

ajunge acest hatâr pentru diavol

măr despicat, iată-mi viața.
bisturiu în mâna chirurgului,
acea roșeață de zori de zi
a feței ei după dragoste
cum aş putea s-o uit?

astfel îmi fu dat,
să întâlnesc într-un septembrie oarecare
pricina morții mele
și să fiu liniștit cu ea ca plopul cu zbaterea
frunzei sale.

așa mi-am făcut datoria, am mers
până la capătul disperării fără să mă
anunț
și-am văzut cât de neputincioasă, de
inutilă
cade lumina unei minți poetice
pe un pat rece care a fost cândva cald.

mai explicit nu voi fi.
ajunge acest hatâr pentru diavol.

lumină, încet (ultima variantă)

e vremea un cristal să ai în minte,
o absență plină de lacrimi.
o absență plină de lacrimi.
unica răsucire în somn –
a inimilor prea vioaie.
a inimilor prea vioaie.

marea printre ramuri albăstrind arsura
unei voci din afara danturilor
și lumină, atât:
cât ai aprinde un pai pe ape.
cât ai aprinde un pai pe ape.

ba nu:
marea printre ramuri răzuind arsura
unei voci din afara danturilor
și lumină, atât:
cât ai aprinde un pai pe ape
cu pașii tăi egali, Doamne.
cu pașii tăi egali, Doamne.

încet,
vino către mine
cu setea dublei șenile
seara la bufet.

căci păhăruțul n-a existat.

Din poezia lumii

Maria Luisa SPAZIANI (1922–2014), Italia

Născută la Turin într-o familie de condiție socială medie, tatăl său fiind proprietarul unei fabrici de produse pentru industria chimică. Pe când era încă studentă, la 19 ani Maria Luisa este directoarea unei mici reviste, „Il Girascole” (Floarea-soarelui), apoi a celei intitulat „Il dado” (Zarul). Grație lui Giodo Hess Seborga, redactor-șef la aceste publicații, cunoaște scriitori importanți, printre care Umberto Saba, Sandro Penna, Leonardo Sinisgalli, Vasco Pratolini și Virginia Woolf.

Și-a făcut studiile la Facultatea de Limbi Străine din Turin, finalizate cu o teză despre opera lui Marcel Proust, literatura și cultura franceză preocupând-o în mod special.

În 1949 face cunoștință cu poetul Eugenio Montale, între ei legându-se o tandră prietenie intelectuală. În 1958 se căsătorește cu Elémire Zolla, un erudit în domeniul misticii și al ezoterismului. În 1960 survine divorțul, an în

De mi-ar fi dată o nouă viață

Știu, sigur că știu – este inutil să cauți violete-n recea negură a toamnei. Frunzele ruginii cad, fiecare ca o filă din calendarul vieții mele. Aș dori să trăiesc din nou și dacă mi-ar fi dată a doua viață – să fie una de papă, astronom sau, poate, de pirat. Pentru că destinul ce l-am trăit întâiul ar refuza o proprie copie a sa.

În concluzie

Mi s-a dat mai mult decât aș fi meritat, dragoste, călătorii, treizeci de cărți pe care le-am scris.

Aproape fiece zi – memorabilă povară. Acum lipsindu-mi doar ceva imperceptibil. I-am spus „vino” și el a venit cu lejeritatea arhanghelului. În echilibrul trecutelor zile faste doar ușurință și regrete.

Ubi consistam*

Primăvara trece chiar prin mijlocul iernii. Inima pământului se încălzește. Urșii sar de pe un sloi pe alt sloi de gheață. Marea este o trădătoare. Unde e punctul de sprijin? Noi, înceștați pe nebuna planetă, cu radare și telescoape puternice, riscăm să ne pierdem în hăurile cerurilor. Și ca magrebienii sau tunisienii visăm un alt țarm. Cu ardoare ne dorim supraviețuirea.

**Ubi consistam* – Un punct de sprijin; prima parte a celebrei fraze a lui Arhimede „Dați-mi un punct de sprijin și eu pot mișca pământul din loc”.

Umbra mea

Eu pășesc bocănit peste propria-mi umbră. Nu vreau să ies în afară nici barem c-un metru. Ori că mi-e teamă să mă pierd ori că orizonturile mă-nfricoșează. Aș vrea să văd cum se topește, se dizolvă forma neagră, emblema materialității mele. Știu că sunt altceva – spirit curat atentă de a nu mă poticni.

Crivăț transmontan

Precum pe pământ, crivățul bate și-n lună, și-n ceruri la fel supraviețuiește capra, alunecă nefastul Capricorn cum trupul hăcuit al lui Hector – și eu închid obloanele, plecând iute prin noaptea de accidente și prevederi, din care-o presimțire doar, improbabilă, cu un sărut suprem, o să mă-afunde-n somn.

Orologiul bate ora 23

De trimiți sau nu trimiți scrisoare, din fiece cuvânt curge un strop de sânge. Mi-l imaginez în timp ce citește, înregistrându-i bătăile inimii. Am construit o piramidă transparentă ca cea de la Luvru. Un porumbel nu va putea s-o vadă,

căzând mort de-o fi să te grăbești. Continuăți să vă iubiți în timp ce-n turn orologiul bate de douăzeci și trei de ori. Auzul e mințit, o știu. Din acest întuneric fac o poiană-ntreagă de narcise. Ca în leagăn, iau în brațe acest copil care e chiar de vârsta mea.

Uneori, coborârea

Coborând și înfruntând obstacole de nămol, bușteni si aspre roci. Sonda se blochează și ești disperat când roca nestatornică se macină. Electrizantă, amuzantă, muzicală, uneori coboară și bucuria. Dar nimic nu rămâne în memorie, ca o dragoste fără suferință.

Indiferența

Indiferența este iad fără flăcări și tină, amintește-ți asta, când dintr-o mie de culori alegi griul tău fatal.

Dacă lumea e fără de sens vina este numai a ta: acest boț de ceară îți așteaptă amprentele.

Realitate și metaforă

Tu, realitate și metaforă, corp luminos dublu însemnat. Monedă cu fața inseparabilă, albă lebadă care își încorporează propria oglindire.

Mă gândesc la îmbrățișare și, brusc, cad în apele-mi întunecate, corabia mi-e beată. Fluxul oceanelor. Energie, arabescurile fulgerului durabil.

Dificilă e tinerețea

La douăzeci de ani nu eram fericită și nu mi-ar plăcea ca acel timp să revină. Uneori, mă consola o salcie argintie, alteori reușind consolarea cu promisiuni și povești. Nimeni nu spune ce dificilă e tinerețea. De pe culmile căii parcurse noi o privim cu tandrețe. În doi, poate chiar pentru prima oară.

Iar el mă va aștepta pe furtună

Iar el mă va aștepta pe furtună, surâzător, punctual, salutându-mă și depănând povești pentru urechile-mi naive care totuși îmi vor părea incredibile. Dar el va recunoaște ce va fi să-i spun? În câteva notițe sau versuri în care adun sensuri esențiale. O altă rază, un alt aer altfel le va traduce.

Cu perdelele lăsate

Când te iubesc, eu visez visele tale. Țți privesc pleoapele adormite, genele în tremur ușor. Uneori

În traducerea lui LEO BUTNARU

care Maria Luisa Spaziani este angajată la Universitatea din Messina, unde predă literatura germană, apoi și pe cea franceză.

În anii 80, se stabilește la Roma, unde are o prodigioasă activitate ca poetă, prozatoare, eseistă și traducătoare. A scris și piese de teatru. Dintre cărțile sale de poezie să reținem: „Primăvara la Paris” (1954), „Luna lombardă” (1959), „Gongul” (1962), „Ochiul ciclopului” (1970), „Ultrasunete” (1976), „Geometria dezordinii” (1981), „Steaua voinței libere” (1986), „Turnul de pază” (1992), „Traversarea oazei” (2002; poeme de dragoste), „Intersecția medianelor” (2008).

A fost distinsă cu mai multe premii naționale pentru literatură, iar în anii 1990, 1992, 1997 a fost propusă pentru Premiul Nobel. I s-a acordat ordinul „Pentru merite față de Republica Italiană” (2003).

aceasta e parcă o cortină lăsată vălurat cu actori și iluminări nemaivăzute – minunată.

Clatin corola macului

Eu clatin corola macului, somnul mi-i îndelung. Drumul se agită deja de patru ceasuri. Numai unul din inelele tale m-ar putea trezi. Această inerție nu-mi seamănă, de când te iubesc, tu fiind parcă o altă persoană. De multă vreme clatin, clatin macul și îndelung este visul în care te văd.

Dorința

Dorința alunecă în ea însăși, ca un ombilic ce se concentrează cu toată energia; apăsare rapidă pe paletele turbinei barajului. E o frază infernală, punctul de criză a apei ce coboară în liniștea râului. Și asta mă prinde-n cruzime fantasticului salt.

Am venit la Paris să te uit

Am venit la Paris să te uit dar tu te afli obsesiv pretutindeni. Ești hidoasa himeră de pe cornișele Notre-Dame, ești îngerul ce zâmbeste invincibil.

Vom ajunge la înțelegere (țăranca și diavolul): lasă-mi ziua să privesc, să citesc, să omor timpul, să mă distrez, să te exclud. Da, sunt de acord, nopțile și visele îți aparțin.

Lumea ar fi o castană proaspătă

Lumea ar fi o castană proaspătă odată ce mă privește îndelung. Ochii tăi maronii, adânci, heleșteie de aur în bătaia luminii tot mai în potolire. Astfel, ochii îngerilor ca niște castane pierdute de vreun arici. Paradisul e o lepădare de veșminte, fiece taină ajungând la inimă.

Nimic mai mult

Scutește-mă de suspiciunea că aș fi mai mult decât nimic. Nu există nici măcar memoria. Nu există cerurile.

În fața ochilor – un platou înzăpezit, zile nenumărabile, cristalele zăpezii care se estompează spre orizont – – dar nu există niciun orizont –.

Spiritul are nevoie de limită

Spiritul are nevoie de limită pentru a încorpora impulsurile infinitului. Vorbesc cu îngerul și cu brațele tale de om traduc cele spuse pentru simțurile mele. Unde începe aripa? Unde se izvodește muzica tamburinelor furtunii? Să te iubesc înseamnă să mă scufund, înseamnă pădure ce se estompează-n înălțimi cerești.